

KÖNYVSZEMLE

Bill Darlison: *The Gospel and the Zodiac. The Secret Truth about Jesus.* [Az evangélium és a zodiákus. Rejtett igazság Jézusról]. Duckworth Overlook, London, New York, Woodstock, 2007. 279 old.

Milyen rám nem jellemző helyzet: Bill Darlison dablini unitárius lelkészrel először egy füstös ír kocsmában találkoztam. Megkérdezte, hogy mivel foglalkozom. Mondtam, hogy történeti Jézus-kutatással. Kétkedve nézett rám, mint aki még mindig ilyen maradi eszméket követek, aztán lelkesen mesélni kezdett Márk evangéliumáról, mint a legkorábbi evangéliumról. Elmondta, hogy a két évezredes tévedés abban áll, hogy az evangéliumot történeti műnek tekintik, holott az valójában egy jelképesen megírt, „ezoterikus” irat, amely az ókor legátfogóbb rendszerének, a zodiákusnak a szerkezetét követve mutatja be a szellemi fejlődés és titkos bölcsesség útját. Mint olyan, nem egy emberről, Jézusról szól, hanem az emberről általában, akit itt jelképesen Jézus (a Nap) jelenít meg, és így nem az a szándékkal íródott, hogy azt literális értelemben értelmezzék, hanem jelképesen.

Kíváncsisággal és kétkedéssel hallgattam. Nem keveset foglalkoztam korábban a történeti szépség képviselőivel, és eléggé könnyen skatulyát tudtam gyártani. De ugyanakkor tudtam, hogy Darlison – aki a hetvenes évek

elején katolikus papnak tanult Rómában, de a szentelést nem vállalta –, az az ünnepezt szónok, aki a dalblini gyülekezetet megsokszorozta, akit messziről is eljönnek meghallgatni, akinek már számos írása megjelent, és aki nem szánna az idejét olyanra, amit nem tart nagyon fontosnak. Érdeklődéssel vártam hát a kötet megjelenését, amely 15 ezres (!) példányszámban jelent meg, és amely a következő két évben újabb kiadásokat ért meg. Minden nagyobb könyvkereskedő portálon megvásárolható.

A kötet a történeti megközelítések bírálatával indul, amelyek az evangéliumot elsősorban életrajzi iratnak tekintik. Ezzel szemben Darlison bemutatja azt az új paradigmát, amely az evangéliumot metaforikus-szimbolikus iratként érti, és amely az ember szellemi fejlődését a Nap 12 zodiákuson áthaladó kozmologikus útjának jelképiségében mutatja be. Darlison központi tétele lényegében a II. században élt gnosztikus tanító, Valentinus egyik tanának a felújított változata. Valentinus azzal a nézettel szemben, mely szerint Jézus több évig tanított (János evangéliuma alapján ennek

ma is érvényes konszenzusa 3 évet jelöl meg), a szinoptikusok alapján egyetlen év mellett érvelt. Az Ireneussal folytatott vita igazi tárgya azonban nem az egy vagy három év volt önmagában. Valentinus azt képviselte, hogy Jézus működése a tavaszi napéjegyenlőséggel kezdődött, és a Nap 12 hónapos égi útjával párhuzamosan haladt végig a zodiákus szellemi házain, míg a Halak jegyében a halállal és feltámadással végződött. Ezzel Jézus az önmagát kereső ember szellemi útját jelenítette meg.

Darlison számára Márk evangéli-

umában a legnyilvánvalóbb zodiákus utalás a jeruzsálemi bevonuláshoz kapcsolódik: „Jézus elküldött tanítványai közül kettőt, és ezt mondta nekik: »Menjetek a városba, és ott szembejön veletek egy ember, aki egy korsó vizet visz; kövessétek őt.«” (14,13)

Részletesen tanulmányozva az antik horoszkóp szimbolikáját, valamint Márk evangéliumának a szerkezetét, Darlison egy lehetséges zodiákus-szerkezetet is bemutat az evangéliumon belül. A kötet további része az egyes részek elemzésével foglalkozik. Tekintjük hát meg ezt a beosztást!

Evangéliumi rész	Témák	Zodiákus kulcsszavak
Kos 1,1–3,35	Jézus megkeresztelése nyilvános fellépése az új tematikája 12 tanítvány mint az új Izrael sürgetés érzete, határozottság	a tavaszi napéjegyenlőség jele beavatás aktivitás impulzivitás határozottság úttörő fejhez kapcsoltság
Bika 4,1–4,4	növekedés példázatai mezőgazdasági képiség példázat a fényről	termékenység jólét haszon felhalmozás anyagiasság fény nyakhoz/torokhoz kapcsoltság
Ikrek 4,35–6,29	kettősség témája megszállott ember, „légió” kettős csoda (vérfolyásos nő és Jairus lánya) közeli család témája kiküldött tanítványok Heródes bizonytalankodása	az Ikrek „Kettősség” rövid utazások testvéri kapcsolatok határozatlanság kommunikáció

Rák 6,30–8,26	gondoskodás témája a hagyományok bírálata ételhez és gyomorhoz kapcsolódó témák szűklátókörség és kizárólagosság elítélése	nyári napforduló jele gondoskodás hagyomány védelem a törzs kizárólagosság gyomorral és mellkassal kapcsolatos
Oroszlán 8,27–9,29	identitás kérdései átlényegülés dicsőség	kreatív önkifejezés felmagasztalás királyság mennyei fény szívvel kapcsolódás
Szűz 9,30–9,50	tanítás az alázaatról kisgyerekek passzivitástól óvás	szolgálat egyszerűség tisztaság szerénység kicsinység
Mérleg 10,1–10,31	tanítás a házasságról a gazdag ifjú története	őszi napéjegyenlőség jele házassági kérdések kapcsolat együttműködés áldás vonzalom egyensúly „Kölcsönös kiegyensúlyozottság” jele
Skorpió 10,32– 10,52	tanítás a hatalomról „titkos evangélium” halál és újjászületés témában féltekenység	regenerálódás halál szexuális feloldozás rejtett erő átalakulás nemi szervekkel kapcsolódás
Nyilas 11,1–11,26	Jézus mint „kentaur” tanítás a hitről templomtisztítás	vallásosság kérdése idegenség vigyázatlanság filozófia csípőhöz/combhoz kapcsoltság
Bak 11,27– 12,44	tanítás az autoritásról autoritásokkal ütközés	felelősség menedzsment hatalom az atya hidegség fondorlat

Vízöntő 13,1–14,16	apokaliptikus fordulat haladás a vizet hordó ember	a Vízhordó remény a jövőben egyetemesség zűrzavar
Halak 14,17– 16,18	árulás szenvedés áldozat halál feltámadás	önáldozat rejtett dolgok álmok szenvedés együttérzés rejtett ellenségek önpusztítás megtévesztés

Arra a kérdésre, hogy az egyes jegekhez tartozó anyag terjedelmében miért van olyan nagy különbség (például a Szűz vagy Skorpió esetében csak pár vers tartozik a beosztáshoz), a szerző az eredeti „zodiákus–evangélium” eltűnésével válaszol, amit a titkos Márk evangéliumának elméletével támaszt alá. Ennek ellenére feltűnő, hogy a szerző általános történeti szkepszisével ellentétben mennyire megbízhatónak tekinti Márk evangéliuma jelenlegi szerkezetét, és lehetőnek látja annak jelenlegi sorrendjén belül a 12 állatövi jegy tartalmi elkülönítését.

Darlison könyve alapjaiban szorgalmazza a kereszténység eredetének az újragondolását. Néhány tényre építi fel elméletét. Tény, hogy a zodiákus az antik világ legalapvetőbb szellemi rendszere, és ez gyakran nem kap elég figyelmet. Tény, hogy mind a zsidóság, mind a kereszténység igyekezett ezt az átfogó szellemi rendszert figyelembe véve megfogalmazni saját tanítását. Így jelenik meg a zodiákus számos zsina-

gógában vagy korai keresztény templomban, ahol Jézus a kozmosz uraként van ábrázolva. Tény, hogy mind a héber Biblia (Ószövetség), mind az evangéliumok tartalmaznak zodiákus-utalásokat. Mindezekkel együtt azonban kérdéses marad az alaptétel: Márk evangéliuma nem egy történeti ember életrajzára épül, hanem jelképes elbeszélése az egyéni lélek megvilágosodás felé tartó szellemi útjának, amelynek szerkezetét a zodiákus adja. Darlison egy interjúban kifejti, hogy a mai kereszténység számára Jézus személye már nem bír a korábbi fontossággal, az evangéliumokban rögzített tanítások szellemi értéke nem az egy személyhez kötöttségükben rejlik. Ezzel a tétellel is bőven el lehet vitatkozni.

A könyv részletes és igényes okadatolt fejtegetései mellett érdekes olvasmányt nyújt, és meggyőzően hívja fel a figyelmet az asztrológia ókori jelentőségére és értelmezési gyakorlataira. Ebben a vonatkozásban mindenképpen egy fontos mű.

A könyv megjelenését követő években Darlison prédikációsorozatban bontotta ki a könyvben felvetett té-

mákat, amelyek a szerző honlapján igazi szellemi csemegeként olvashatóak.

Czire Szabolcs

A kolozsvári osztóbírói intézmény és a kibocsátott osztálylevelek. Sajtó alá rendezte, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Kovács Kiss Gyöngy. Korunk–Komp-Press. Kolozsvár, 2012. 568. old.

Napjainkban országos törvények szabályozzák az örökösödést, az árvák jogait, a vagyoneosztást. Többnyire közjegyzői vagy éppen törvényszéki tárgyalás dönt a javak sorsáról. Nem így volt ez az újkor hajnalán tájainkon. Akkoriban a városi hatóságoknak kellett gondoskodniuk az örökség méltányos elosztásáról, az árvák jogainak érvényesítéséről. Mindegyik város maga teremtette meg az ezekre vonatkozó törvényeket s választotta a végrehajtói testületet. Az azonban természetesnek tekinthető, hogy figyelemmel voltak a más városokban érvényes hasonló törvényekre, valamint a középkori szokásjogot összegző, országossá tevő Werbőczy-féle *Hármaskönyvre*.

Kolozsvár 1405. július 2-án kapta meg a szabad királyi városi rangot Zsigmond királytól. Ettől fogva önálló törvénykezéssel rendelkezett. A kolozsvári bíró ítéletét Beszterce bírójánál lehetett megfellebbezni, majd pedig Szeben bírójához fordulhatott a panaszos. Mátyás király 1481-ben kiiktatta Besztercét, úgyhogy egyenesen a szebeni bíró ítéletét lehetett kérni felülbírálatként. Ami arra is utal, hogy a városnak többé-kevésbé a szász vá-

rosok jogrendszeréhez kellett igazodnia. A szász városok közül Szebenben és Brassóban már az 1570-es években szabályozták az örökösödést, a vagyon elosztását. Évente választottak osztóbírákat, akik a vagyoneosztást végezték, sőt munkálataikról jegyzőkönyvet is vezettek. Kolozsvárt az 1580-as évekig a szokásjog alapján történt az örökösödés, de ebből sok elégedetlenség, perpatvar fakadt. Úgyhogy ismétellen felmerült az egységes rendszabály iránti igény. Végül 1603. január 24-én a városi nagytanács, a százférfiak gyűlékezete intézkedik, hogy a tekintélyes férfiak közül nyolc osztóbírót válasszanak, akik az örökség elosztásával foglalkozzanak. Valószínűleg rövidesen elkészül a városi szokásjogra épülő, de a szász városok törvényeiből is merítő két részből és tizenkét fejezetből álló kolozsvári örökösödési szabályzat. A két rész arra vonatkozik, hogy az örökösödés lehet törvény szerinti vagy végrendeletre alapozott.

A szabályzat néhány érdekesebb kitételét érdemes szemügyre venni. A házastársak vagyona egygyé lett, de egyikük meghalása esetén a férjet 2/3-ad, a nőt 1/3-ad illette meg. Illetve